

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Completele pentru soluționarea recursurilor în interesul legii

Decizia nr. 7/2016

Dosar nr. 3/2016

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 461 din 22/06/2016

Lulia Cristina Tarcea - vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele completului
Lavinia Curelea - președintele Secției I civile
Roxana Popa - președintele delegat al Secției a II-a civile
Ionel Barbă - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Mirela Sorina Popescu - președintele Secției penale
Paula C. Pantea - judecător la Secția I civilă
Alina Sorinela Macavei - judecător la Secția I civilă
Mirela Vișan - judecător la Secția I civilă
Cristina Petronela Văleanu - judecător la Secția I civilă
Lavinia Dascălu - judecător la Secția I civilă
Laura Mihaela Ivanovici - judecător la Secția I civilă
Mărioara Isailă - judecător la Secția a II-a civilă
Nela Petrișor - judecător la Secția a II-a civilă
Marian Budă - judecător la Secția a II-a civilă
Minodora Condoiu - judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Trănica Teau - judecător la Secția a II-a civilă
Ruxandra Monica Duță - judecător la Secția a II-a civilă
Gabriela Elena Bogasiu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Viorica Trestianu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Iuliana Rîciu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Simona Camelia Marcu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Liliana Vișan - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Doina Duican - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Mariana Ghena - judecător la Secția penală
Rodica Cosma - judecător la Secția penală

Completul competent să judece recursul în interesul legii a fost legal constituit conform dispozițiilor art. 516 alin. (2) din Codul de procedură civilă și ale art. 27² alin. (2) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința a fost prezidată de doamna judecător Lulia Cristina Tarcea, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna Antonia Constantin, procuror șef adjunct al Secției judiciare.

La ședința de judecată a participat doamna Mihaela Lorena Mitroi, magistrat-asistent desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 27³ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii a luat în examinare recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, cu privire la interpretarea sintagmei "instanța la care își desfășoară activitatea", în situația în care judecătorul (procurorul/asistentul judiciar/grefierul) are calitatea de reclamant, precum și interpretarea noțiunii de "grefier", raportat la sintagma "instanța la care își desfășoară activitatea", respectiv dacă aceste norme de drept sunt sau nu incidente și în cazul reclamantilor ce fac parte din personalul auxiliar de specialitate (grefier) al parchetelor de pe lângă instanțele judecătorești.

Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, arătând că la dosarul cauzei au fost depuse cele două rapoarte

întocmite de judecătorii-raportori, precum și punctul de vedere formulat de Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. De asemenea, s-a arătat că s-a depus la dosar opinia Centrului de procedură civilă din cadrul Facultății de Drept de la Universitatea din București - prof. univ. dr. Viorel Mihai Ciobanu, conf. univ. dr. Traian Cornel Briciu, lect. univ. dr. Mirela Stancu, lect. univ. dr. Claudiu Constantin Dinu, asist. univ. dr. Liviu Gheorghe Zidaru.

Doamna judecător Iulia Cristina Tarcea, președintele completului de judecată, a acordat cuvântul reprezentantului procurorului general asupra recursului în interesul legii.

Doamna procuror Antonia Constantin, reprezentantul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, a solicitat admiterea recursului în interesul legii, conform punctului de vedere formulat în scris, apreciind că dispozițiile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă trebuie să primească o interpretare restrictivă. Referitor la cea de-a doua problemă de drept, a considerat că dispozițiile art. 127 din Codul de procedură civilă se aplică și grefierilor de la parchetele de pe lângă instanțele judecătorești.

Președintele completului, doamna judecător Iulia Cristina Tarcea, constatând că nu sunt întrebări de formulat din partea membrilor completului și că nu mai există alte chestiuni prealabile, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

I. Problemele de drept care au generat practica neunitară. Orientările jurisprudențiale divergente

1. Prin sesizarea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a arătat că nu există un punct de vedere unitar în practica judiciară privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, cu referire la următoarele două probleme de drept:

2. Prima problemă de drept ce a creat divergența de practică judiciară vizează înțelesul sintagmei cuprinse în primul alineat al art. 127 din Codul de procedură civilă, respectiv "competența instanței la care își desfășoară activitatea", când judecătorul (procurorul/asistentul judiciar/grefierul) are calitatea de reclamant.

3. Într-o primă opinie s-a apreciat că dispozițiile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă sunt de strictă interpretare, acestea fiind incidente doar în situația în care litigiul este de competența instanței la care își desfășoară efectiv activitatea judecătorul reclamant.

4. În argumentarea acestei opinii s-a reținut că norma prevăzută de textul legal reglementează un caz de competență facultativă pentru ipoteza în care judecătorul, asistentul judiciar sau grefierul are calitatea de reclamant și că această normă interzice sesizarea instanței competente dacă aceasta este cea la care reclamantul își desfășoară efectiv activitatea sau, în cazul procurorului, când acesta funcționează efectiv la parchetul de pe lângă instanța competentă să judece litigiul.

5. S-a reținut că sintagma folosită de legiuitor în art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă "competența instanței la care își desfășoară activitatea" nu poate fi interpretată în sens larg, de curte de apel în a cărei circumscripție își desfășoară activitatea judecătorul/procurorul/asistentul judiciar/grefierul - reclamant, ci are înțelesul de instanță judecătorească la care acesta funcționează efectiv.

6. Ca atare, s-a opinat că prevederile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă nu sunt incidente în situația în care reclamantul (judecător, procuror, asistent judiciar, grefier) nu își desfășoară activitatea în cadrul instanței competente să soluționeze litigiul, competența de soluționare a cererii fiind stabilită în funcție de normele procesuale de drept comun sau de cele aplicabile fiecărui tip de acțiune (litigiu de muncă, partaj succesoral etc.).

7. Numai în situația în care reclamantul, judecător sau grefier, funcționează efectiv în cadrul instanței competente a soluționa cererea de chemare în judecată, conflictul de competență a fost dezlegat în favoarea instanței de același grad din raza teritorială a unei curți de apel învecinate.

8. În cea de a doua opinie s-a statuat în sensul că noțiunea de "instanță la care își desfășoară activitatea" prevăzută de textul legal enunțat trebuie interpretată în sens larg, cu privire la toate ciclurile procesuale ale judecătii, calitatea de judecător/procuror/asistent judiciar/grefier a reclamantului atrăgând aplicarea dispozițiilor art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă, indiferent de instanța/parchetul la care își desfășoară activitatea, în măsura în care acestea aparțin

circumscripției curții de apel din a cărei rază teritorială face parte și instanța căreia i-ar reveni, în mod obișnuit, competența soluționării cererii.

9. S-a arătat că finalitatea acestui text de lege este aceea de a evita cazurile de bănuială legitimă care duceau, sub vechea reglementare, la formularea cererii de strămutare.

10. Rațiunea pentru care legiuitorul a înțeles să reglementeze această situație a fost aceea de a înlătura orice suspiciune de soluționare cu părtinire a cauzei din pricina calității părților.

11. Așa fiind, s-a apreciat că dispozițiile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă trebuie interpretate în sensul că necompetența teritorială absolută privește toate instanțele aflate în circumscripția curții de apel, iar împrejurarea că reclamantul nu funcționează efectiv la instanța competentă teritorial și material să judece litigiul nu este de natură a împiedica aplicarea dispozițiilor art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

12. Cea de-a doua problemă de drept care a creat divergență, în legătură cu aplicarea art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, a vizat interpretarea noțiunii de "grefier", respectiv dacă aceste norme de drept sunt sau nu incidente și în cazul reclamanților ce fac parte din personalul auxiliar de specialitate (grefier) la parchetele de pe lângă instanțele judecătorești, astfel:

13. Într-o primă opinie s-a considerat că, într-o asemenea situație, ipoteza normei cuprinse în art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă nu este incidentă, scopul acesteia, acela de a asigura imparțialitatea obiectivă a instanței de judecată, neputând fi înfrânt în cazul personalului auxiliar care nu își desfășoară activitatea în cadrul instanței competente să judece cauza.

14. În argumentarea acestei opinii s-a reținut că soluția se impune pornind de la interpretarea literală a textului art. 127 alin. (3) din Codul de procedură civilă, astfel încât, fiind vorba de o normă cu caracter special, ea este de strictă interpretare și nu poate fi supusă unei interpretări extensive.

15. În cea de a doua opinie s-a apreciat că, într-o asemenea situație, norma prevăzută de dispozițiile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă este incidentă.

16. În motivarea acestei opinii s-a reținut că din interpretarea teleologică a prevederilor art. 127 alin. (3) din Codul de procedură civilă rezultă că înțelesul noțiunii de "grefier" nu poate avea sensul strict de grefieri care își desfășoară activitatea în cadrul instanțelor judecătorești, fiind evident că, în raport cu prevederile Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea și al personalului care funcționează în cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice, cu modificările și completările ulterioare, textul de lege se aplică și în situația grefierilor care își desfășoară activitatea în cadrul parchetelor de pe lângă instanțele judecătorești, în cadrul acestor parchete desfășurându-și activitatea, de altfel, și procurorii pe care aceeași normă legală îi menționează expres.

II. Jurisprudența Curții Constituționale

17. Prin Decizia nr. 558 din 16 octombrie 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 142 alin. (1) teza întâi, art. 143 alin. (1), cu referire la sintagma "cu darea unei cauțiuni în cuantum de 1.000 lei", și ale art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 897 din 10 decembrie 2014, Curtea Constituțională a reținut următoarele:

"23. (...) pentru ipoteza în care un judecător este parte într-un proces, Codul de procedură civilă reglementează situația particulară a acestor cauze și pune la dispoziția acestuia o normă procedurală alternativă, dând posibilitatea reclamantului judecător de a alege între instanțe deopotrivă competente. Astfel, norma cuprinsă în art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă, (...), este un mijloc procedural care urmărește înlăturarea oricărei suspiciuni de soluționare părtinitoare a cauzei datorate calității părții. De asemenea, dispoziția legală menționată la alin. (2) reglementează și situația pârâtului judecător. Astfel, în cazul în care cererea se introduce împotriva unui judecător care își desfășoară activitatea la instanța competentă să judece cauza, reclamantul poate sesiza una dintre instanțele judecătorești de același grad aflate în circumscripția oricăreia dintre curțile de apel învecinate cu curtea de apel în a cărei circumscripție se află instanța care ar fi fost competentă, potrivit legii. Art. 127 din Codul de procedură civilă apare astfel ca fiind alternativa la instituția strămutării, în ipoteza aplicării sale nemaifiind necesară sesizarea curții de apel sau a instanței supreme, după caz, pentru a se pronunța asupra cererii de strămutare a procesului civil pe motiv de bănuială legitimă cu privire la lipsa de imparțialitate a judecătorilor din cauza calității părților.

24. Curtea observă că, în speța de față, reclamantul judecător nu ar fi putut uza de prevederile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă și nici instanța competentă să-i soluționeze cauza nu ar fi putut invoca nerespectarea acestora, atât timp cât aceste dispoziții procedurale circumscriu obligația reclamantului judecător de a introduce cererea la o instanță de același grad din circumscripția unei curți de apel învecinate doar calității sale de a fi judecător la instanța competentă să-i soluționeze cauza, nu și la o instanță de grad superior.

25. Astfel, neexistând un mecanism procedural alternativ care să permită corectarea normelor legale criticate, Curtea constată că, datorită circumstanțelor cauzei, se justifică temerile autoarei excepției de neconstituționalitate în ceea ce privește imparțialitatea obiectivă a instanței care trebuie să judece fondul cauzei în urma admiterii cererii de strămutare. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că, în aprecierea imparțialității obiective, aparențele au un rol deosebit, deoarece într-o societate democratică tribunalele trebuie să inspire deplină încredere justițiabililor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 octombrie 1982 pronunțată în Cauza Piersack împotriva Belgiei, paragrafele 28-32, Hotărârea din 26 octombrie 1984 pronunțată în Cauza De Cubber împotriva Belgiei, paragrafele 25-30, sau Hotărârea din 24 mai 1989 pronunțată în Cauza Hauschildt împotriva Danemarcei, paragrafele 46-52)."

18. Aceste aspecte au fost reiterate și în conținutul Deciziei nr. 49 din 17 februarie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 127 din Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 189 din 20 martie 2015, prin care Curtea Constituțională a mai reținut că:

"20. Analizând dispozițiile art. 127 din Codul de procedură civilă, Curtea reține că acestea, instituind o prezumție legală de lipsă de aparență a imparțialității judecătorului, corespund exigențelor art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitoare la dreptul părții la «o instanță independentă și imparțială».

21. Prin aceste dispoziții de lege se introduce noțiunea de competență facultativă, care se referă la categorii speciale de cereri.

22. Astfel, pentru o cerere în care un judecător, procuror, asistent judiciar sau greșier are calitatea de reclamant, cerere de competență instanței la care își desfășoară activitatea, este obligatorie sesizarea unei alte instanțe judecătorești de același grad aflate în circumscripția oricăreia dintre curțile de apel învecinate cu curtea de apel în a cărei circumscripție se află instanța la care își desfășoară activitatea, având alegerea între oricare dintre instanțele de același grad prevăzute anterior.

(...)

24. Deoarece dispozițiile alin. (1) al art. 127 din Codul de procedură civilă folosesc imperativul «va sesiza», în timp ce dispozițiile alin. (2) al aceluiași articol arată că «poate sesiza», se consideră că legiuitorul a avut în vedere o obligație a reclamantului în ipoteza de la alin. (1) și o facultate a acestuia în ipoteza de la alin. (2).

25. Este evident că rațiunea acestor dispoziții de lege este aceea de a oferi părții adverse pârghiile necesare pentru înlăturarea oricăror suspiciuni care ar plana asupra imparțialității instanței la care își desfășoară activitatea judecătorul, procurorul, asistentul judiciar sau greșierul."

III. Opinia Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție

19. Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, cel care a constatat existența unei practici judiciare neunitare a instanțelor judecătorești de la toate nivelurile și din întreaga țară asupra problemelor de drept semnalate și, prin Hotărârea nr. 3 din 5 februarie 2016, a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării asupra problemelor de drept deduse judecătii, nu s-a pronunțat prin actul de sesizare asupra orientării jurisprudențiale pe care o consideră ca fiind legală.

IV. Opinia procurorului general

20. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat ca fiind în litera și spiritul legii prima opinie exprimată în legătură cu cea dintâi problemă de drept enunțată și cea de-a doua opinie exprimată asupra celei de-a doua probleme de drept pentru următoarele considerente:

21. În soluționarea primei probleme de drept, referitoare la stabilirea înțelesului sintagmei "instanța la care își desfășoară activitatea", se arată că dispozițiile imperative cuprinse în art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă, edictate de legiuitor în scopul asigurării unor garanții de imparțialitate obiectivă, sunt norme speciale, derogatorii atât de la dreptul comun în materia strămutării, cât și de la normele de competență teritorială, indiferent dacă acestea sunt de ordine publică ori de ordine privată și chiar dacă acestea ar fi cuprinse în Codul de procedură civilă sau în legi speciale.

22. În considerarea acestui caracter al normelor consacrate de text, precum și a semnificației juridice date acestora din perspectiva dreptului de acces la justiție, ele nu pot fi supuse decât unei interpretări limitative, întrucât *exceptio est strictissimae interpretationis*.

23. La aceeași concluzie se poate ajunge și pe calea interpretării gramaticale a normei. Astfel, se observă că în cuprinsul art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă legiuitorul a întrebuițat pronumele relativ "care", acesta înlocuind substantivul "instanța" din sintagma "instanța la care își desfășoară activitatea".

24. Derivă concluzia că legiuitorul a vizat doar instanța unde își desfășoară efectiv activitatea judecătorul.

25. În plus, calitățile cerute de text pentru aplicarea sa, acelea de reclamant și judecător, trebuie întrunite cumulativ, potrivit normei, prin raportare la o cerere de competența instanței la care titularul acesteia își desfășoară activitatea.

26. Având în vedere regulile de invocare a excepției de necompetență absolută, precum și semnificațiile cererii de chemare în judecată, rezultă că momentul procesual de referință ales de legiuitor pentru aplicarea normei este acela al investirii instanței, textul conducând în mod logic și juridic spre o aplicare exclusiv în faza soluționării cauzei în primă instanță, nu și în căile de atac.

27. Aceeași concluzie se desprinde și din jurisprudența Curții Constituționale, care a observat că, deși art. 127 din Codul de procedură civilă apare ca fiind alternativă la instituția strămutării, reclamantul judecător nu ar putea uza de aceste prevederi și nici instanța competentă să îi soluționeze cauza nu ar fi putut invoca nerespectarea acestora, atât timp cât aceste dispoziții procedurale circumscriu obligația reclamantului judecător de a introduce cererea la o instanță de același grad din circumscripția unei curți de apel învecinate doar calității sale de a fi judecător la instanța competentă să îi soluționeze cauza, nu și la o instanță de grad superior¹.

¹ Decizia Curții Constituționale nr. 558 din 16 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 897 din 10 decembrie 2014.

28. Prin urmare, sintagma "instanța la care își desfășoară activitatea", conducând per se către ideea de efectivitate a exercitării atribuțiilor de serviciu de către judecătorul reclamant într-o cerere de chemare în judecată de competența aceleiași instanțe, se raportează la competența de primă instanță a acesteia, derogarea instituită de textul analizat operând doar sub aspecte ce vizează competența teritorială, nu și materială.

29. În situația în care legiuitorul ar fi dorit ca textul să se aplice în considerarea curții de apel în a cărei circumscripție se află instanța la care își desfășoară activitatea reclamantul judecător, prin luarea în considerare și a posibilității exercitării căilor de atac, ar fi reglementat expres o atare ipoteză.

30. Referirea la curtea de apel în a cărei circumscripție se află instanța care, în mod normal, ar fi fost competentă teritorial să soluționeze cererea poate fi explicată exclusiv din perspectiva realizării unei delimitări teritoriale pe baza căreia se poate stabili instanța învecinată care poate fi sesizată.

31. Pe lângă acest argument, poate fi adus și cel în care se explică sfera de aplicare a normei din perspectiva subiecților cărora li se adresează.

32. Referirea la circumscripția curții de apel se cuvine a fi înțeleasă și din perspectiva competenței materiale de primă instanță a curților de apel, astfel cum aceasta este stabilită prin art. 96 pct. 1 din Codul de procedură civilă și legi speciale.

33. Având în vedere aceste aspecte, procurorul general apreciază că în cauză nu sunt întrunite premisele interpretării extensive prin oricare dintre procedeele sale (analogia, lărgirea conceptelor sau inducția).

34. Față de caracterul special și derogatoriu al normei cuprinse în art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă, precum și față de semnificația textului din perspectiva dreptului de acces la justiție, funcționează în plenitudinea sa interpretarea declarativă, legea spunând exact ceea ce a dorit (*lex tam dixit quam ut voluit*).

35. Eventualele bănuieli legitime ce ar putea plana asupra imparțialității instanței investite cu soluționarea unei cereri de chemare în judecată, atunci când această instanță nu este aceea la care reclamantul judecător își desfășoară activitatea, ori a unei cereri de apel sau recurs, când reclamantul își desfășoară activitatea la instanța competentă să o soluționeze, pot fi înlăturate prin mecanismele alternative de garantare a imparțialității subiective - abținere sau

recuzare, respectiv strămutare, în condițiile art. 42 pct. 13, art. 43 și art. 140 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

36. În analiza noțiunii de "grefier" raportat la sintagma "instanța la care își desfășoară activitatea" din cuprinsul art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, procurorul general a arătat că, în privința personalului auxiliar de specialitate, cu referire particulară la grefieri, se observă că, potrivit art. 2 alin. (1) din Legea nr. 567/2004, cu modificările și completările ulterioare, munca acestora în îndeplinirea actului de justiție constituie un sprijin pentru judecători și procurori, competența acestei categorii de personal și îndeplinirea corectă a sarcinilor care îi revin jucând un rol important în buna desfășurare a activității instanțelor judecătorești și a parchetelor de pe lângă acestea.

37. Din ansamblul statutului personalului auxiliar de specialitate rezultă cu evidență că legiuitorul a înțeles să plaseze grefierii de la instanțe și parchetele de pe lângă acestea sub un regim juridic unitar, atât în ceea ce privește cariera profesională, cât și drepturile și îndatoririle aferente acestui statut.

38. Prin urmare, în virtutea principiului ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus, procurorul general apreciază că textul art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă este aplicabil în egală măsură grefierilor de la instanțe și celor de la parchete.

39. În considerarea statutului juridic unitar al celor două categorii de grefieri analizate, dar mai ales a obligației comune a acestora de a se abține de la orice fapt ce ar putea prejudicia prestigiul justiției, se apreciază că scopul avut în vedere de legiuitor prin edictarea normei cuprinse în art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă, acela de a asigura un mecanism preventiv de garantare a imparțialității obiective a instanței investite cu soluționarea unei cereri de chemare în judecată în care un grefier poate avea calitatea de reclamant, se verifică în egală măsură atât în privința grefierilor de la instanțe, cât și a celor de la parchetele de pe lângă acestea.

40. Efectivitatea cerută de art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă se cuvine a fi înțeleasă, în contextul alin. (3) al acestui articol, ca referindu-se la desfășurarea activității în cadrul unei unități de parchet ce funcționează pe lângă instanța arătată în alin. (1), indiferent dacă este vorba de un procuror sau grefier.

41. Argumentul dat de rațiunea reglementării funcționează cu valențele sale depline, atât în privința grefierilor de la instanța competentă să judece cererea în primă instanță, cât și în privința grefierilor de la parchetul de pe lângă această instanță (ubi eadem est ratio, eadem solutio esse debet).

42. Analogia pe care acest argument ar plasa-o în discuție este doar aparentă și, ca atare, nu poate fi dezavuată, chiar dacă intervine asupra unei norme de procedură specială și derogatorie, de vreme ce utilizarea în raționament a referirilor la identitatea de rațiune a normei este permisă de însuși conținutul normativ al textului analizat care arată că regulile instituite în considerarea judecătorului reclamant se aplică în mod corespunzător procurorilor și grefierilor.

43. Dimpotrivă, o interpretare restrictivă a normei, cu excluderea din sfera sa de aplicare a grefierilor de la parchete, ar conduce la o fragmentare excesivă a acestei din urmă operațiuni, ceea ce nu corespunde în totalitate scopului urmărit de legiuitor, care, făcând referire generică la grefieri, nu distinge între grefieri ce funcționează în cadrul instanțelor de judecată și cei care își desfășoară activitatea în cadrul parchetelor de pe lângă acestea.

V. Opinia exprimată de specialiștii consultați - Centrul de procedură civilă din cadrul Facultății de Drept de la Universitatea din București - prof. univ. dr. Viorel Mihai Ciobanu, conf. univ. dr. Traian Cornel Briciu, lect. univ. dr. Mirela Stancu, lect. univ. dr. Claudiu Constantin Dinu, asist. univ. dr. Liviu Gheorghe Zidaru

44. În ce privește prima chestiune, referitoare la interpretarea sintagmei "instanța la care își desfășoară activitatea", se apreciază că prima orientare jurisprudențială este cea corectă, urmând ca sintagma în discuție să fie interpretată restrictiv, ca referindu-se la situația în care judecătorul, asistentul judiciar sau grefierul își desfășoară efectiv activitatea în cadrul instanței competente să se pronunțe asupra cererii de chemare în judecată în primă instanță (respectiv, în cazul procurorului, în cadrul parchetului de pe lângă această instanță).

45. Aparent, scopul textului, de a asigura imparțialitatea instanței, ar fi mai bine servit prin promovarea interpretării contrare, potrivit căreia art. 127 din Codul de procedură civilă se aplică și atunci când reclamantul are calitatea de judecător, grefier etc. la instanța superioară celei căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența de soluționare a cauzei în primă instanță, iar instanța superioară ar fi competentă să soluționeze calea de atac de reformare prevăzută de lege în cauza concretă ce se judecă (ceea ce ar reclama un examen concret al căilor de atac de reformare admisibile în speță; bunăoară, în cazul unui litigiu de muncă, textul s-ar aplica dacă judecătorul și-ar desfășura activitatea la curtea de apel competentă să judece apelul, decizia din apel fiind definitivă).

46. Totuși, o atare interpretare contravine redactării restrictive a textului, care s-a îndepărtat de la modelul său francez,

întrucât circumstanțiază atât persoanele care intră sub incidența normei, cât și instanța vizată (care nu poate fi decât prima instanță); sub un alt aspect, spre deosebire de reglementarea franceză, nu este posibilă invocarea incidentului procedural direct în apel (a fortiori, nici în recurs).

47. Totodată, interpretarea extensivă nu poate fi reținută și pentru că nu se poate anticipa exercitarea căii de atac în cauză, fiind posibil ca părțile să achieseze la hotărârea pronunțată ori, pur și simplu, aceasta să rămână definitivă prin neapelare, respectiv nerecurare. În acest caz nu s-ar justifica anticiparea situației ca pricina să ajungă în calea de atac la instanța la care partea este judecător, o asemenea ipoteză fiind o simplă eventualitate (iar dacă aceasta devine realitate, se poate recurge la mecanismul strămutării).

48. Nu în ultimul rând, dacă s-ar admite ca art. 127 din Codul de procedură civilă să fie invocat doar atunci când pricina ajunge efectiv în calea de atac la instanța la care una dintre părți își desfășoară activitatea, s-ar ajunge la depășirea limitei temporale impuse în mod absolut de art. 130 alin. (2) din Codul de procedură civilă - primul termen la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe - fără a exista vreun temei juridic pentru aceasta și fără ca actualul Cod de procedură civilă să conțină o reglementare similară celei prevăzute de art. 47 alin. (2) din Codul de procedură civilă francez, în sensul posibilității invocării incidentului și direct în apel.

49. Cel mai important argument contra unei interpretări extensive este caracterul impracticabil al acesteia, atunci când recursul ar fi de competența Înaltei Curți de Casație și Justiție. În mod evident, art. 127 din Codul de procedură civilă nu a avut în vedere această ipoteză, iar judecarea cauzei (în primă instanță ori în apel) în raza altei curți de apel sau de către o altă curte de apel nu ar oferi niciun remediu util, circumscripția instanței supreme fiind reprezentată de întreaga țară.

50. Ca atare, nu se poate accepta o soluție contradictorie, potrivit căreia art. 127 din Codul de procedură civilă s-ar aplica doar dacă apelul ori recursul este de competența tribunalului sau a curții de apel, dar nu și dacă recursul ar fi de competența instanței supreme, întrucât o asemenea soluție conține o fractură logică și ar fi inconsecventă.

51. Nu în ultimul rând, art. 127 din Codul de procedură civilă constituie o normă specială și derogatorie de la dreptul comun al competenței teritoriale și, ca regulă de excepție, nu poate fi interpretată extensiv, prin analogie (a se vedea art. 10 din Codul civil).

52. Ar urma ca, dacă pricina ajunge în calea de atac pe rolul unui tribunal sau al unei curți de apel la care una dintre părți este judecător, să se solicite, de către partea interesată, bineînțeles numai dacă aceasta apreciază necesar, strămutarea pentru bănuială legitimă, soluție disponibilă și în trecut pentru această ipoteză și care prezintă avantajul unei evaluări de la caz la caz a circumstanțelor cauzei și care ar putea să nu fie de natură să justifice prorogarea competenței (îndeosebi dacă partea este asistent judiciar sau grefier, ori chiar dacă este judecător, dar, spre exemplu, își desfășoară activitatea în cadrul altei secții decât cea sesizată cu soluționarea litigiului).

53. Cu titlu indicativ, pentru că interpretarea dată incidental de Curtea Constituțională unui text de lege nu are forță obligatorie pentru instanțele judecătorești, s-a menționat că aceeași soluție a fost reținută și în considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 558 din 16 octombrie 2014.

54. În ceea ce privește cea de-a doua chestiune supusă analizei Înaltei Curți de Casație și Justiție, respectiv interpretarea noțiunii de "grefier", în sensul dacă dispozițiile art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă sunt sau nu incidente și în cazul reclamantilor ce fac parte din personalul auxiliar de specialitate (grefier) al parchetelor de pe lângă instanțele judecătorești, opinia specialiștilor consultați este că, pentru motivele deja expuse și care privesc, în esență, necesitatea ca art. 127 din Codul de procedură civilă, regulă cu caracter de excepție, să fie interpretat în mod strict, iar nu extensiv, este corectă prima orientare jurisprudențială, neputându-se considera afectată nici măcar aparența de imparțialitate a instanței sesizate, atunci când parte în proces este un grefier din cadrul parchetului de pe lângă prima instanță competentă. Ca atare, ar urma ca textul să se aplice doar grefierilor care își desfășoară efectiv activitatea în cadrul primei instanțe sesizate, nu și în cadrul parchetului de pe lângă aceasta.

VI. Raportul asupra recursului în interesul legii

55. Punctele de vedere ale judecătorilor-raportori asupra problemelor de drept au fost diferite, drept care în cauză au fost întocmite două rapoarte.

56. Soluția propusă prin unul dintre rapoarte a fost de admitere a recursului în interesul legii și pronunțării unei decizii prin care sintagma "instanță la care își desfășoară activitatea" din cuprinsul art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă să fie interpretată în sensul că se referă la toate ciclurile procesuale ale judecății, calitatea de judecător a

reclamantului atrăgând aplicarea dispozițiilor art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în măsura în care instanța la care acesta își desfășoară activitatea aparține circumscripției curții de apel din a cărei rază teritorială face parte instanța căreia i-ar reveni, în mod obișnuit, competența soluționării cererii. Referitor la cea de-a doua problemă de drept s-a apreciat că art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă trebuie interpretat, sub aspectul noțiunii de "grefier", în sensul că este aplicabil și în cazul reclamantilor care fac parte din personalul auxiliar de specialitate (grefier) la parchetele de pe lângă instanțele judecătorești.

57. Prin celălalt raport întocmit în cauză s-a propus ca sintagma "instanța la care își desfășoară activitatea" să fie interpretată restrictiv, ea referindu-se la situația în care judecătorul își desfășoară efectiv activitatea în cadrul instanței competente să se pronunțe asupra cererii de chemare în judecată în primă instanță. Cu privire la problema de drept ce vizează interpretarea noțiunii de "grefier" raportat la sintagma "instanța la care își desfășoară activitatea" s-a apreciat că trebuie interpretată în sensul că textul de lege - art. 127 alin. (3) din Codul de procedură civilă - se aplică doar grefierului care își desfășoară efectiv activitatea în cadrul primei instanțe sesizate.

VII. Înalta Curte de Casație și Justiție

58. Examinând sesizarea cu recurs în interesul legii, rapoartele întocmite de judecătorii-raportori, precum și dispozițiile legale ce se solicită a fi interpretate în mod unitar, se constată următoarele:

59. Înalta Curte a fost legal sesizată, iar recursul în interesul legii este admisibil, fiind îndeplinite cumulativ cerințele impuse de dispozițiile art. 514 și 515 din Codul de procedură civilă, referitoare la autorul sesizării și existența unei practici neunitare în ceea ce privește interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale ce formează obiectul judecății, așa cum rezultă din hotărârile judecătorești depuse la dosar.

60. Astfel, Înalta Curte este chemată să interpreteze, în vederea aplicării unitare, dispozițiile art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă.

61. Art. 127 din Codul de procedură civilă, având denumirea marginală "Competența facultativă", are caracter de noutate, deoarece nu își găsește echivalent în Codul de procedură civilă de la 1865 și este plasat în cadrul capitolului III, intitulat "Dispoziții speciale" din titlul III, denumit "Competența instanțelor judecătorești". Această normă legală reglementează în mod distinct situația particulară a competenței de soluționare a cererilor în care judecătorii, procurorii, grefierii și asistenții judiciari au fie calitatea de reclamant, fie de pârâți.

62. Potrivit art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă "Dacă un judecător are calitatea de reclamant într-o cerere de competență instanței la care își desfășoară activitatea, va sesiza una dintre instanțele judecătorești de același grad aflate în circumscripția oricăreia dintre curțile de apel învecinate cu curtea de apel în a cărei circumscripție se află instanța la care își desfășoară activitatea".

63. Prima problemă de drept care formează obiectul recursului în interesul legii o constituie înțelesul sintagmei "instanța la care își desfășoară activitatea", respectiv dacă aceasta trebuie să fie interpretată în sens strict ori, dimpotrivă, trebuie să fie interpretată în sens larg.

64. Condiția-premisă de aplicare a dispozițiilor art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă este aceea ca judecătorul să funcționeze la instanța competentă să soluționeze cauza în primă instanță. Condiția nu este îndeplinită dacă partea este judecător la o altă instanță decât cea competentă, de același grad, chiar situată în raza aceleiași curți de apel.

65. Intenția legiuitorului la edictarea normei este fără echivoc, reieșind din referirea strictă doar la acea instanță la care partea își desfășoară activitatea ca judecător și căreia îi revine competența de soluționare a cauzei.

66. Astfel, trebuie subliniat că prevederile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă își găsesc aplicarea numai atunci când cererea care urmează să fie formulată de un judecător sau împotriva unui judecător ar fi, potrivit legii, de competența instanței la care acesta își desfășoară activitatea.

67. Prevederile art. 127 din Codul de procedură civilă au în vedere sesizarea primei instanțe, nu și exercitarea căilor de atac.

68. Interpretarea extensivă a dispozițiilor art. 127 din Codul de procedură civilă contravine redactării restrictive a textului de lege, întrucât circumstanțiază atât persoanele care intră sub incidența normei (calitatea de reclamant a judecătorului, procurorului, asistentului judiciar, grefierului), cât și instanța vizată (care nu poate fi decât prima instanță).

69. Interpretarea extensivă nu poate fi reținută și pentru că nu se poate anticipa exercitarea căii de atac în cauză, fiind posibil ca părțile să achieseze la hotărârea pronunțată sau aceasta să rămână definitivă prin neexercitarea căii de atac prevăzute de lege.

70. Mecanismul conceput prin art. 127 din Codul de procedură civilă nu este singurul prevăzut de legiuitor pentru garantarea imparțialității obiective a instanței, în ipoteza în care partea este judecător la instanța competentă, deoarece se poate recurge la instituția strămutării.

71. Dacă pricina ar ajunge în calea de atac pe rolul unui tribunal sau al unei curți de apel la care una dintre părți este judecător, partea interesată este cea care apreciază dacă este necesar să solicite strămutarea cauzei pentru bănuială legitimă. Așadar, în situația în care reclamantul funcționează la o instanță superioară, iar calea de atac exercitată urmează să fie soluționată de instanța la care funcționează, remediul procesual este strămutarea reglementată de art. 140 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă.

72. În acest context nu este lipsit de interes a sublinia că, prin Decizia Curții Constituționale nr. 558 din 16 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 897 din 10 decembrie 2014, s-a decis că dispozițiile art. 142 alin. (1) teza întâi și ale art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă sunt constituționale în măsura în care motivul de bănuială legitimă nu se raportează la calitatea de judecător la curtea de apel a uneia dintre părți.

73. Relevant în interpretarea restrictivă a art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă este paragraful 24 din considerentele deciziei Curții Constituționale, în cuprinsul căruia se reține că "reclamantul judecător nu ar fi putut uza de prevederile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă și nici instanța competentă să-i soluționeze cauza nu ar fi putut invoca nerespectarea acestora, atât timp cât aceste dispoziții procedurale circumscriu obligația reclamantului judecător de a introduce cererea la o instanță de același grad din circumscripția unei curți de apel învecinate doar calității sale de a fi judecător la instanța competentă să-i soluționeze cauza, nu și la o instanță de grad superior".

74. Prin urmare, dispozițiile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă nu pot fi aplicate decât strict și limitativ, având în vedere caracterul special al normei care face trimitere în mod expres la instanța la care reclamantul își desfășoară activitatea.

75. Cea de-a doua problemă de drept, care a creat divergență în aplicarea art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, sub aspectul interpretării noțiunii de "grefier", este aceea de a stabili dacă aceste norme de drept sunt sau nu incidente în cazul reclamanților care fac parte din personalul auxiliar de specialitate (grefier) la parchetele de pe lângă instanțele judecătorești.

76. Scopul art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă este acela de a asigura imparțialitatea instanței, iar alin. (3) al aceluiași articol indică expres și limitativ subiecții pe care înțelege să îi plaseze în sfera de aplicare a dispozițiilor art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă, nominalizând, fără a face nicio distincție, pe grefieri, categorie circumscrișă noțiunii generale de personal auxiliar de specialitate, astfel cum aceasta este definită de art. 3 din Legea nr. 567/2004, cu modificările și completările ulterioare.

77. Potrivit art. 3 alin. (1) coroborat cu art. 4 și 76 din Legea nr. 567/2004, cu modificările și completările ulterioare, din cadrul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea fac parte și grefierii, aceștia având obligația ca, prin întreaga lor activitate, să respecte drepturile și libertățile persoanelor, precum și egalitatea lor în fața legii și să asigure un tratament juridic nediscriminatoriu tuturor participanților la procedurile judiciare, să respecte normele deontologice ale profesiei, să își îndeplinească îndatoririle de serviciu cu profesionalism, imparțialitate și celeritate, în conformitate cu legea, și să se abțină de la orice faptă care ar putea aduce prejudicii persoanelor fizice sau juridice ori prestigiului justiției.

78. Prin urmare, legiuitorul a înțeles să plaseze grefierii de la instanțe și de la parchetele de pe lângă acestea sub un regim juridic unitar, chiar dacă, potrivit art. 62 alin. (4) din Legea nr. 304/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, parchetele sunt independente în relațiile cu instanțele judecătorești.

79. Interpretarea literală a textului art. 127 alin. (3) din Codul de procedură civilă, în sensul aplicării sale doar grefierilor din cadrul instanțelor, nu ar fi posibilă, întrucât textul nu cuprinde o astfel de mențiune, iar interpretarea literală necesită concordanță deplină între formularea textului interpretat și cazurile din practică ce se încadrează în ipoteza normei.

80. De vreme ce art. 127 alin. (3) din Codul de procedură civilă nu distinge între grefierii din cadrul instanțelor și cei din cadrul parchetelor, în virtutea principiului ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus, art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă se aplică în egală măsură grefierilor de la instanțe și celor de la parchete.

81. Dacă la această concluzie se adaugă faptul că în cadrul parchetelor funcționează atât procurori, cât și grefieri, sintagma utilizată de legiuitor în cuprinsul art. 127 alin. (3) din Codul de procedură civilă "se aplică în mod corespunzător" trebuie înțeleasă ca referindu-se la desfășurarea activității în cadrul unei unități de parchet ce funcționează pe lângă instanța arătată la alin. (1), indiferent dacă este vorba despre un procuror sau un grefier.

82. Argumentul potrivit căruia art. 127 alin. (3) din Codul de procedură civilă este o normă cu caracter special care este de strictă interpretare, ceea ce exclude o interpretare extensivă, nu subzistă câtă vreme textul nu exclude expres de la aplicare nicio categorie de grefieri, iar obligația de păstrare a aparenței de imparțialitate se impune și în raport cu grefierii care funcționează la parchetele de pe lângă instanțe.

83. Ca atare, noțiunea de "grefier" din cuprinsul art. 127 alin. (3) din Codul de procedură civilă trebuie interpretată ca referindu-se și la personalul auxiliar de specialitate (grefier) la parchetele de pe lângă instanțele judecătorești.

84. Pentru considerentele arătate, în temeiul dispozițiilor art. 517 alin. (1) cu referire la art. 514 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,

În numele legii,

D E C I D E:

Admite recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă și, în consecință, stabilește că:

I. Sintagma "instanța la care își desfășoară activitatea" din cuprinsul art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă trebuie interpretată restrictiv, în sensul că se referă la situația în care judecătorul își desfășoară efectiv activitatea în cadrul instanței competente să se pronunțe asupra cererii de chemare în judecată în primă instanță.

II. Art. 127 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă trebuie interpretat, sub aspectul noțiunii de "grefier", în sensul că este aplicabil și în cazul reclamanților care fac parte din personalul auxiliar de specialitate (grefier) la parchetele de pe lângă instanțele judecătorești.

Obligatorie, potrivit art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 16 mai 2016.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
IULIA CRISTINA TARCEA

Magistrat-asistent,
Mihaela Lorena Mitroi